

Θέμα: Ομιλία του Πρωθυπουργού για το εκλογικό σύστημα

1. (σ. 1 παρ. 3-7). Ορθότερη είναι η ακόλουθη διατύπωση:

«Αλλά γιατί έτσι μου δίνεται η δυνατότητα να διατυπώσω τις θέσεις μας σε ένα ζήτημα που απασχόλησε τον τελευταίο καιρό έντονα την επικαιρότητα, το εκλογικό σύστημα. Η ζωνρή συζήτηση που προκάλεσε είναι κατανοητή. Είναι όμως ίσως και δικαιολογημένη, αφού όλοι γνωρίζουμε τη σημασία του εκλογικού συστήματος για την ποιότητα του δημοκρατικού πολιτεύματος και την αναζωογόνηση του πολιτικού συστήματος.

Θα έχω στη συνέχεια την ευκαιρία να προσδιορίσω τα συγκεκριμένα βήματα των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων που σχεδιάζουμε για την αναβάθμιση της δημοκρατίας τον 21^ο αιώνα. Ένας κύκλος στην αλυσίδα αυτών των βημάτων είναι και το εκλογικό σύστημα που προσδιορίζει την ανάδειξη των βουλευτών.

Σπεύδω από την αρχή να τονίσω, κ. Παπαρήγα, με έμφαση ότι τίποτε από όσα αναφέρονται στην πρόταση του Κ.Κ.Ε. δεν ανήκουν στις προθέσεις της κυβέρνησής μας. Ελπίζω να δέχεσθε ότι είμαι σε θέση να γνωρίζω καλύτερα από εσάς τις προθέσεις και τους προβληματισμούς της.

Θα ήθελα να επισημάνω για μία ακόμη φορά ότι δεν έχουμε σκοπό να ενισχύσουμε το δικομματισμό ούτε, βέβαια, να θέσουμε εκβιαστικά διλήμματα. Δεν πρόκειται λοιπόν, όπως ισχυρίζεσθε, να εισηγηθούμε και, πολύ περισσότερο, να ψηφίσουμε «καλπονοθευτικό» εκλογικό σύστημα. Αυτές οι αναφορές μου θυμίζουν το μακρινό παρελθόν. Το παρελθόν, που με τους αγώνες του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ανήκει πια οριστικά στην ιστορία.

Δεν σκοπεύουμε έτσι να αναλάβουμε καμία πρωτοβουλία, δίχως να προηγηθεί διάλογος με όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου. Η κυβέρνηση δεν επιθυμεί να αιφνιδιάσει κανένα και δεν έχει φυσικά προκρίνει συγκεκριμένη μορφή εκλογικού συστήματος».

2. (σ. 2 παρ. 2-3). Ορθότερη είναι η ακόλουθη διατύπωση:

«Η Νέα Δημοκρατία ισχυρίζεται αβασάνιστα ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ., γνωρίζοντας ότι θα ηττηθεί στις εκλογές του Μαΐου του 2004, προβάλλει το σενάριο της

ολιγόμηνης δεξιάς παρένθεσης. Η παρένθεση αυτή θα κλείσει με τις εκλογές που θα προκληθούν το 2005 από την αδυναμία της Βουλής να αναδείξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αυτά τα σενάρια είναι αποκύημα νοσηρής φαντασίας. Στερούνται σοβαρότητας.

Η Νέα Δημοκρατία πρέπει να γνωρίζει ότι θα κερδίσουμε στις εκλογές του 2004. Εμείς θα διοργανώσουμε με επιτυχία τους Ολυμπιακούς Αγώνες και εμείς με την υπεύθυνη στάση μας θα διατυπώσουμε πρόταση για το πρόσωπο του νέου Προέδρου της Δημοκρατίας. Η πρότασή μας θα αποσκοπεί στην αποδοχή της από όλες τις δημοκρατικές δυνάμεις της χώρας. Εκλογές λοιπόν το 2005 δεν θα γίνουν. Ας συνειδητοποιήσει επιτέλους η Νέα Δημοκρατία ότι θα συνεχίσει να είναι για πολλά ακόμη χρόνια Αξιωματική Αντιπολίτευση.

Εμείς την υπεύθυνη στάση μας απέναντι στους θεσμούς την έχουμε αποδείξει με συγκεκριμένες πράξεις την περασμένη δεκαετία. Να σας θυμίζω τις σημαντικότερες».

3. (σ. 3 παρ. 2-6). Ορθότερη είναι η ακόλουθη διατύπωση:

«Βουλευτές και παράγοντες της Νέας Δημοκρατίας έσπευσαν να χαρακτηρίζουν πραξικόπημα οποιαδήποτε πρωτοβουλία της κυβέρνησης να τροποποιήσει το εκλογικό σύστημα. Έφθασαν μάλιστα στο σημείο να αποκαλέσουν αυτή την πρωτοβουλία μας συνταγματική εκτροπή. Έσπευσαν να δηλώσουν έτοιμοι να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο και να αναγορευτούν έτσι αυτόκλητοι προστάτες του πολιτεύματος!

Οι αντιδράσεις τους και οι λεονταρισμοί τους δεν πρέπει να μας παραξενεύουν. Η Αξιωματική Αντιπολίτευση συνηθίζει να παίρνει ακραίες θέσεις για την αυτοσυντήρησή της. Σας ρωτώ όμως, από πότε η αλλαγή του εκλογικού νόμου, μια από τις βασικές αρμοδιότητες της Βουλής, συνιστά πραξικόπημα ή συνταγματική εκτροπή; Γνωρίζετε όλοι ότι το εκλογικό σύστημα από το 1974 έχει αλλάξει αρκετές φορές. Τελευταία φορά άλλαξε το 1991 από την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Δεν το θυμούνται;

Όπως είναι γνωστό, στο παρελθόν η εκάστοτε κυβέρνηση συνήθιζε να αλλάζει το εκλογικό σύστημα για να το προσαρμόζει στις ανάγκες της συγκυρίας και να διατηρείται στην εξουσία. Ο αιφνιδιασμός των πολιτικών αντιπάλων ήταν ο κανόνας.

Στην πρακτική αυτή θέσαμε οριστικά τέλος με την πρόσφατη αναθεώρηση του Συντάγματος.

Προτεινάμε και έγινε δεκτό από όλα τα κόμματα, το εκλογικό σύστημα να εφαρμόζεται στην επόμενη εκλογική αναμέτρηση, μόνον εφόσον ψηφισθεί από την αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων. Με αυτόν τον τρόπο αποτρέπονται ευκαιριακοί αιφνιδιασμοί και η εξυπηρέτηση κομματικών σκοπιμοτήτων. Η τροποποίησή του θα είναι καρπός διαλόγου και αποτέλεσμα ευρείας συναίνεσης.

Η παρούσα Βουλή έχει λοιπόν, πέραν κάθε αμφισβητήσης, τη συνταγματική αρμοδιότητα να συζητήσει για το εκλογικό σύστημα και να αναζητήσει τις απαραίτητες συγκλίσεις. Οφείλει να διαμορφώσει τους όρους που θα αναζωογονήσουν το πολιτικό μας σύστημα για να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα. Με άλλα λόγια, η Βουλή έχει υποχρέωση να συζητήσει για το εκλογικό σύστημα. Αυτό υπαγορεύει το άρθρο 54 Συντ. για όσους επιθυμούν να διαβάζουν ανοιχτά και δημιουργικά τον Καταστατικό μας Χάρτη».

4. (σ. 4, 5 και 6 παρ. 1-6). Ορθότερη είναι η ακόλουθη διατύπωση:

«Και στο σημείο αυτό η θέση μας είναι ξεκάθαρη. Η κυβέρνηση δεν έχει επιλέξει, το επαναλαμβάνω για μία ακόμη φορά, συγκεκριμένο εκλογικό σύστημα. Στο σχετικό διάλογο για τη διαμόρφωσή του οι απόψεις μας στα κρίσιμα ζητήματα είναι καθαρές και οι επιλογές μας συγκεκριμένες. Πρώτα, δεν αποκλείουμε τις συνεργασίες -εκλογικές και μετεκλογικές- μεταξύ των πολιτικών κομμάτων. Δεν είναι άλλωστε λίγες οι περιπτώσεις, που τα κόμματα συγκλίνουν προγραμματικά. Επιθυμούμε ταυτόχρονα η εκλογική βούληση του πολίτη να εκφράζεται αυθεντικά. Να αποτυπώνεται στο εκλογικό αποτέλεσμα γνήσια. Να αναδεικνύει τη σύνθεση της Βουλής με τρόπο που να απεικονίζει αντιπροσωπευτικά τις επιλογές του εκλογικού σώματος. Η χώρα μας χρειάζεται όμως σταθερές κυβερνήσεις. Κυβερνήσεις, οι οποίες θα μπορούν να εφαρμόσουν ανεμπόδιστα το πρόγραμμα που επέλεξε ο λαός. Χρειάζεται κυβερνήσεις, που δεν θα διαμορφώνονται ή δεν θα εξαρτώνται από ευκαιριακούς συσχετισμούς δυνάμεων.

Το εκλογικό σύστημα πρέπει να εξασφαλίζει όλα αυτά. Εκεί αποβλέπουμε. Γνωρίζουμε βέβαια ότι η προσπάθειά μας θα συναντήσει εμπόδια και θα αντιμετωπίσει δυσκολίες. Είμαστε αποφασισμένοι να την ολοκληρώσουμε με

επιτυχία. Να καταλήξουμε σε ένα εκλογικό σύστημα που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εποχής μας. Ένα εκλογικό σύστημα που να εκφράζει και να ικανοποιεί τις ανάγκες των καιρών μας.

Συχνά υποστηρίζεται εξάλλου ότι ο ιστορικός κύκλος της μεταπολίτευσης έχει κλείσει. Δεν υιοθετώ και δεν απορρίπτω αυτήν την άποψη. Όλοι συμφωνούμε ότι η περίοδος που ξεκίνησε το 1974, με την αποκατάσταση της δημοκρατικής νομιμότητας, είναι από τις πιο δημιουργικές και πιο σημαντικές στην ιστορία της χώρας. Όλα αυτά τα χρόνια το πολίτευμα λειτούργησε υποδειγματικά. Η δημοκρατία οικοδομήθηκε στέρεα και εμπεδώθηκε στη συνείδηση των ελλήνων. Η Ελλάδα προόδευσε θεαματικά σε όλους τους τομείς, έγινε ισότιμο μέλος της Ενωμένης Ευρώπης και απέκτησε παρουσία και κύρος στη διεθνή κοινωνία. Πρόκειται για κατακτήσεις μοναδικές, που πρέπει να τις φυλάξουμε ως κόρην οφθαλμού και να τις διευρύνουμε.

Σήμερα, είκοσι πέντε και πλέον χρόνια από τη μεταπολίτευση, τα πράγματα έχουν μεταβληθεί άρδην. Βρισκόμαστε στο κατώφλι μιας νέας εποχής. Τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου έφεραν τον κόσμο και την Ελλάδα ενώπιον μιας νέας πραγματικότητας. Στο προσκήνιο αναδεικνύονται και πάλι ζητήματα που είχαν απασχολήσει και στο παρελθόν την ανθρωπότητα. Αυτή τη φορά με νέο περιεχόμενο.

Θα ήθελα να τα αναφέρω με τη μορφή ερωτημάτων. Ποια είναι τα όρια μεταξύ της ελευθερίας και της ισότητας; Πως μπορεί να συνδυασθεί η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την ασφάλεια των πολιτών. Εντέλει ποιο είναι το περιεχόμενο του σύγχρονου κράτους δικαίου; Η οικονομική ελευθερία σε συνθήκες άκρατου ανταγωνισμού και υπέρμετρης τεχνολογικής ανάπτυξης μπορεί να γνωρίσει περιορισμούς; Τα παντοδύναμα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι δυνατόν να ελεγχθούν; Οι σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες σε ένα διαρκώς παγκοσμιούμενο περιβάλλον πως μπορούν να οργανωθούν και να αντισταθούν; Με λίγα λόγια, ποιο είναι το περιεχόμενο της σύγχρονης δημοκρατίας;

Με την αναθεώρηση του Συντάγματος επιχειρήσαμε να δώσουμε απάντηση στις νέες συνθήκες και τα νέα προβλήματα που προβάλλουν. Οι διατάξεις του θέτουν το βασικό πλαίσιο. Η κυβέρνηση με τις πολιτικές της το εξειδικεύει. Έχουμε ολοκληρωμένο σχέδιο και σαφή στρατηγική για την αναζωογόνηση του πολιτικού μας συστήματος και την αναβάθμιση της δημοκρατίας μας. Μέχρι τον Μάιο του 2004 προγραμματίζουμε έξι σημαντικά βήματα, συμπληρωματικά και αλληλένδετα μεταξύ

τους, που θα μας οδηγήσουν οριστικά στη νέα εποχή. Στη Δημοκρατία του 21^{ου} αιώνα».

5. (σ. 8 παρ. 2-4). Ορθότερη είναι η ακόλουθη διατύπωση:

«Το έκτο βήμα αφορά το εκλογικό σύστημα και την ανάδειξη των βουλευτών. Η σύγχρονη κοινοβουλευτική δημοκρατία πρέπει να προστατεύσει τους εκπροσώπους του λαού από τα ποικιλώνυμα κέντρα οικονομικής ισχύος, από τα ιδιωτικά συμφέροντα και από τα συγκροτήματα των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Πρέπει να θωρακίσει την ανεξαρτησία τους. Πρέπει να δημιουργήσει καλύτερες συνθήκες για την ανάπτυξη μιας αδιαμεσολάβητης και αυθεντικής σχέσης αντιπροσώπευσης βουλευτή και ψηφοφόρου.

Για την εκπλήρωση αυτού του στόχου είναι απαραίτητη η ενεργοποίηση πολλών δυνάμεων και ο συντονισμός πολλών δράσεων. Η προώθηση του νομοσχεδίου για τα οικονομικά της πολιτικής συνιστά αναμφισβήτητα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή. Από μόνο του όμως δεν αρκεί. Η αναδιάταξη του εκλογικού χάρτη, η αναμόρφωση της διοικητικής δομής της χώρας και η επαναοριοθέτηση των εκλογικών περιφερειών προσδιορίζουν τις απαιτούμενες συμπληρωματικές πρωτοβουλίες. Αποκορύφωσή τους αποτελεί η τροποποίηση του εκλογικού συστήματος.

Αναφέρθηκα προηγουμένως στους όρους και τις προϋποθέσεις που θα προσδιορίζουν την αλλαγή του. Τονίζω και πάλι ότι δεν έχουμε προκρίνει κανένα εκλογικό σύστημα. Είμαστε ανοικτοί στις αναζητήσεις μας. Το νέο εκλογικό σύστημα πρέπει πάντως να εξασφαλίζει την πολυκομματική σύνθεση της Βουλής, κυβερνητική σταθερότητα και γνήσια αντιπροσώπευση των πολιτών. Με διάλογο και συναίνεση θα καταλήξουμε όλοι στο εκλογικό σύστημα που θα συμβάλλει με τον καλύτερο τρόπο στον εκσυγχρονισμό του πολιτικού μας συστήματος και την ποιοτική αναβάθμιση της δημοκρατίας».

Αθήνα, 4 Απριλίου 2002

τους, που θα μας οδηγήσουν οριστικά στη νέα εποχή. Στη Δημοκρατία του 21^{ου} αιώνα».

5. (σ. 8 παρ. 2-4). Ορθότερη είναι η ακόλουθη διατύπωση:

«Το έκτο βήμα αφορά το εκλογικό σύστημα και την ανάδειξη των βουλευτών. Η σύγχρονη κοινοβουλευτική δημοκρατία πρέπει να προστατεύσει τους εκπροσώπους του λαού από τα ποικιλώνυμα κέντρα οικονομικής ισχύος, από τα ιδιωτικά συμφέροντα και από τα συγκροτήματα των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Πρέπει να θωρακίσει την ανεξαρτησία τους. Πρέπει να δημιουργήσει καλύτερες συνθήκες για την ανάπτυξη μιας αδιαμεσολάβητης και αυθεντικής σχέσης αντιπροσώπευσης βουλευτή και ψηφοφόρου.

Για την εκπλήρωση αυτού του στόχου είναι απαραίτητη η ενεργοποίηση πολλών δυνάμεων και ο συντονισμός πολλών δράσεων. Η προώθηση του νομοσχεδίου για τα οικονομικά της πολιτικής συνιστά αναμφισβήτητα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή. Από μόνο του όμως δεν αρκεί. Η αναδιάταξη του εκλογικού χάρτη, η αναμόρφωση της διοικητικής δομής της χώρας και η επαναοριοθέτηση των εκλογικών περιφερειών προσδιορίζουν τις απαιτούμενες συμπληρωματικές πρωτοβουλίες. Αποκορύφωσή τους αποτελεί η τροποποίηση του εκλογικού συστήματος.

Αναφέρθηκα προηγουμένως στους όρους και τις προϋποθέσεις που θα προσδιορίζουν την αλλαγή του. Τονίζω και πάλι ότι δεν έχουμε προκρίνει κανένα εκλογικό σύστημα. Είμαστε ανοικτοί στις αναζητήσεις μας. Το νέο εκλογικό σύστημα πρέπει πάντως να εξασφαλίζει την πολυκομματική σύνθεση της Βουλής, κυβερνητική σταθερότητα και γνήσια αντιπροσώπευση των πολιτών. Με διάλογο και συναίνεση θα καταλήξουμε όλοι στο εκλογικό σύστημα που θα συμβάλει με τον καλύτερο τρόπο στον εκσυγχρονισμό του πολιτικού μας συστήματος και την ποιοτική αναβάθμιση της δημοκρατίας».

Αθήνα, 4 Απριλίου 2002